

Příspěvky prezentované na konferenci Hry 2018 nepublikované v recenzovaném časopise Studia sportiva

Športové hry a ich vyučovanie v názoroch učiteľov telesnej a športovej výchovy základných škôl v okrese Banská Bystrica

**Sport games and their teaching in physical education teachers opinions from
primary schools in Banska Bystrica district**

Štefan Adamčák¹ – Boris Beťák¹ – Anna Kozaňáková²

¹Katedra telesnej výchovy a športu, Filozofická fakulta,

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovensko

²Katedra telesnej výchovy a športu, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Slovensko

Abstrakt

Príspevok prezentuje názory učiteľov na športové hry v procese vyučovania telesnej a športovej výchovy. Cieľom realizovaného prieskumu bolo zistiť a analyzovať názory učiteľov telesnej a športovej výchovy druhého stupňa základných škôl v okrese Banská Bystrica na športové hry a ich vyučovanie. Prieskumnú vzorku tvorilo 101 učiteľov (42 mužov, 59 žien). Prieskum bol realizovaný prostredníctvom ankety vlastnej konštrukcie v období november 2016 až marec 2017. Zo zistených názorov učiteľov vyplýva, že pre chlapcov je najobľúbenejšou športovou hrou vo vyučovaní telesnej a športovej výchovy futbal, pre dievčatá volejbal a vybíjaná. Zaujímavým zistením je, že najmenej obľúbené športové hry boli pre chlapcov a dievčatá tie, ktoré boli pre opačné pohlavie tie najobľúbenejšie. Bez rozdielu pohlavia považujú učitelia materiálne podmienky na vyučovanie športových hier ako sú futbal, basketbal, hádzaná a florbal za postačujúce. Negatívnym zistením je, že až 40,48 % mužov a 28,81 % žien uviedlo, že volejbal na hodinách telesnej a športovej výchovy nevyučujú. Netradičné športové hry do vyučovania telesnej a športovej výchovy aplikuje 42,86 % mužov a 57,63 % žien. Viac ako 95 % opýtaných učiteľov uviedlo, že na škole, na ktorej pôsobia, je športový krúžok so zameraním na športové hry. Z pohľadu získavania informácií o nových trendoch z oblasti športových hier využívajú obe pohlavia najčastejšie multimediálne zdroje.

Abstract

The contribution presents the opinions of teachers to sport games in the proces of teaching the

physical and sport education. The aim of the implemented research was to find out and analyze the opinions of physical and sport education teachers of second grade of primary schools in Banská Bystrica district to sport games and their teaching. The research sample consisted of 101 teachers (42 males, 59 females). The research was implemented by the inquiry of own construction in the period from November 2016 to March 2017. From founded opinions of teachers results following, that for boys the most favourite sport game in physical and sport education teaching process is football and for girls it is volleyball and dodgeball. The less favourite sport games for boys and girls were those which were the most favourite for opposite gender. Within the difference of genders, teachers find material conditions suffice for teaching sport games such as football, basketball, handball and floorball. As a negative finding we state, that up to 40,48 % males and 28,81 % females stated, that they do not teach volleyball at their instructory process. Untraditional sport games apply to the teaching of physical and sport education up to 48,86 % males and 57,63 % females. Up to 95 % of asked teachers stated, that there are sport hobby classes in the schools they teach at. From the point of view of reaching the informations about new trends about sport games, both genders use mostly the multimedia source.

Kľúčové slová Školská telesná a športová výchova. Športové hry. Učiteľ. Základná škola.

Key words School physical education. Sport games. Teacher. Primary school.

ÚVOD

Telesná a športová výchova má nezastupiteľné miesto v systéme výchovy a vzdelávania detí a mládeže. Je jediným predmetom so zameraním na pohybovú činnosť, telesný rozvoj, zdravie, integrovaný a komplexný rozvoj mysle, tela a ducha žiaka (Bartík, 2009). Realizácia úloh vyplývajúcich z cieľov telesnej a športovej výchovy je závislá od podmienok, obsahu, úrovne žiakov, úrovne učiteľa, jeho skúseností, veku, flexibility, úrovne jeho vedomostí a pod. (Adamčák & Nemeč, 2010).

Zavedením štátneho a školského vzdelávacieho programu v roku 2008 došlo v oblasti vzdelávania na Slovensku k radikálnej zmene vzťahu k edukácii. Najvýznamnejšou zmenou v projekte vyučovania telesnej a športovej výchovy bola snaha o zmenu zamerania cieľa telesnej a športovej výchovy: otvorenosť a pestrosť obsahu, prispôbenie obsahu vyučovania podmienkam školy, záujmom žiakov, voľnosť a zodpovednosť učiteľa telesnej a športovej výchovy za tvorbu programu pre jednotlivé skupiny žiakov (Antala et al., 2012).

Z pohľadu vyučovania v školskej telesnej a športovej výchove dominujú v obľúbenosti u žiakov športové hry. Je všeobecne známe, že hra a pohyb patria medzi prostriedky, ktoré sú vlastné prakticky každému človeku a objavujú sa vo všetkých oblastiach života človeka, preto je prirodzené, že sú aj súčasťou edukačného procesu (Mazal, 2007).

Nemec & Nemcová (2012) uvádzajú, že veľkej obľube sa u žiakov tešia najmä športové hry ako futbal, hokej, volejbal a pod., aj keď u žiakov rastie záujem o nové, netradičné športové a pohybové aktivity a hry, ktoré sú úzko späté s možnosťou využitia vo voľnom čase. Zaradenie netradičných pohybových hier či aktivít prináša rovnako žiakom ako aj učiteľom nové podnety na zatraktívnenie vyučovania a spestrenie obsahu telesnej a športovej výchovy. Zistenia Argaja (2002), poukazujú na fakt, že zaradením netradičných športov do telesnej a športovej výchovy môžu učitelia nielen spestriť vyučovaciu hodinu, ale aj zvýšiť záujem žiakov o športové činnosti. V prieskume sme sa zamerali na pohľad a názory učiteľov telesnej a športovej výchovy na druhom stupni základných škôl na športové hry a ich vyučovanie, dominantne z pohľadu obľúbenosti športových hier u žiakov, náročnosti športových hier z pohľadu pravidiel pre žiakov, materiálnych podmienok pre vyučovanie vybraných športových hier ako aj na využitie netradičných športových hier vo vyučovaní telesnej a športovej výchovy.

CIEĽ

Cieľom štúdie bolo zistiť a analyzovať názory učiteľov telesnej a športovej výchovy druhého stupňa základných škôl v okrese Banská Bystrica na športové hry a ich vyučovanie ako aj obľúbenosť športových hier u žiakov základných škôl i na materiálne zabezpečenie pre ich vyučovanie.

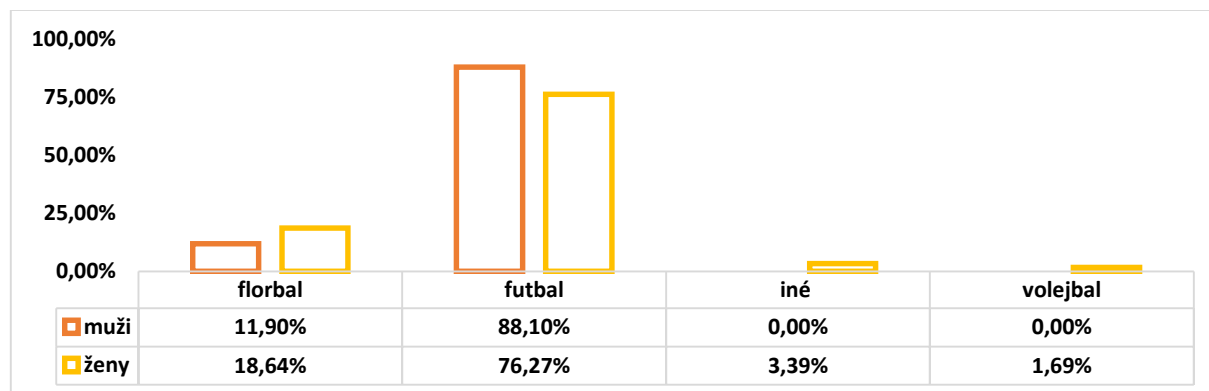
METODIKA

Prieskumnú vzorku tvorili učitelia telesnej a športovej výchovy na druhom stupni základných škôl v okrese Banská Bystrica. Celkovo bolo do prieskumu zapojených 101 pedagógov z toho 42 mužov a 59 žien. Zo samotného mesta Banská Bystrica bolo 43 pedagógov a z okolitých vidieckych škôl bolo 58 pedagógov. Z pohľadu veku v našej prieskumnej vzorke bolo 21 učiteľov (mužov a žien) do 30 rokov, 58 učiteľov od 31-50 rokov a 22 učiteľov starších ako 50 rokov. Prieskum sme realizovali v mesiacoch november 2016 až marec 2017. Nosnou metódou použitou v našom prieskume bola anketa vlastnej konštrukcie, ktorá bola vytvorená a vyhodnocovaná

prostredníctvom programu TAP3 firmy Gamo Banská Bystrica. Výsledky nášho prieskumu sme analyzovali z pohľadu intersexuálnych rozdielov (chi – kvadrát, z aspektu mužov a žien).

VÝSLEDKY A DISKUSIA

V prvej otázke nášho prieskumu sme chceli zistiť ako vnímajú učitelia telesnej a športovej výchovy obľúbenosť športových hier u žiakov, nakoľko aj v športovom tréningu detí a mládeže majú podľa Argaja (2018) rôzne formy hier dôležité postavenie. Z obrázku 1 vyplýva, že aj muži (88,10 %) a aj ženy (76,27 %) považujú za najobľúbenejšiu kolektívnu hru u chlapcov futbal. Nami zistená skutočnosť dozaista súvisí s tým, že futbal patrí medzi tzv. „veľké športové hry“, ktoré hrajú tisíce hráčov v každej krajine a sledujú ich priaznivci na celom svete (Kačáni, 2000). Aj výsledky Kozaňákovej, Adamčáka & Kollára (2015), ktorí na vzorke 949 chlapcov 8. a 9. ročníkov základných škôl poukazujú na skutočnosť, že u chlapcov je futbal najobľúbenejšia športová hra. Obe pohlavia označili na druhom mieste športovú hru florbal (11,90 % mužov, 18,64 % žien). Podľa Vilímovej & Hurychovej (2003) najviac preferované športové hry v školskej telesnej výchove sú z pohľadu žiakov florbal a futbal. U 1,69 % žien sa objavila aj odpoveď - volejbal.

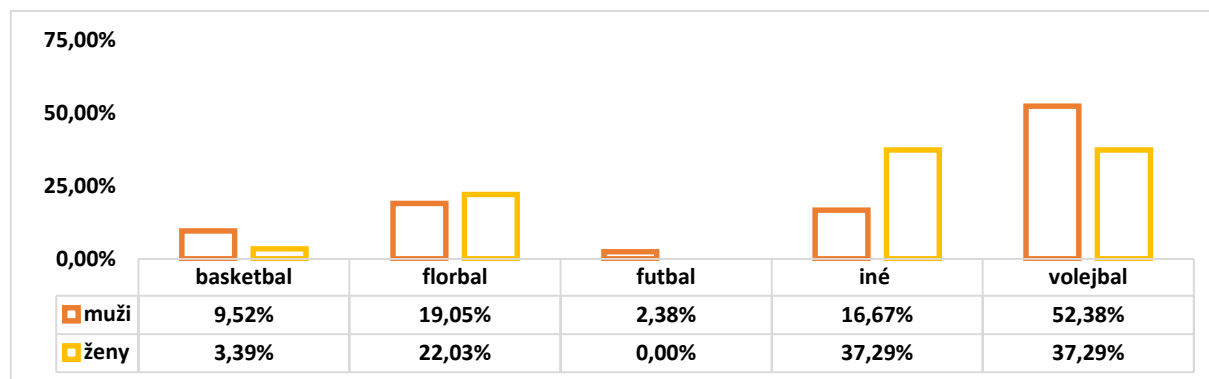

Obrázok 1 Najobľúbenejšia kolektívna športová hra chlapcov z pohľadu učiteľov (chi – štatisticky nevýznamné, $p=0,353037$)

Takýto výsledok sme aj očakávali. Futbal je naozaj prednosťou najmä chlapcov a myslia si to presvedčivo $\frac{3}{4}$ respondentov. Antala et al. (2012) uvádza, že chlapci sledovaného súboru by tiež radi častejšie hrávali športové hry v poradí futbal, florbal, volejbal, basketbal.

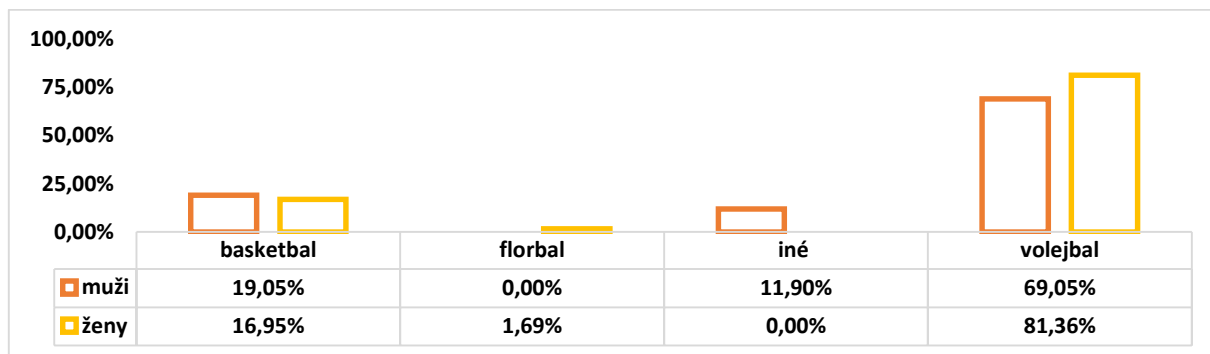
V nasledujúcej otázke sme sa pýtali, ktorú kolektívnu športovú hru majú podľa učiteľov najradšej žiačky – dievčatá. Muži označili za najobľúbenejšiu hru u dievčat volejbal (52,38 %), na druhom mieste florbal (19,05 %), na treťom mieste iné (16,67 %), kde sa v siedmich prípadoch objavila

vybíjaná. Na štvrtom mieste to bol podľa mužov basketbal (9,52 %) a na poslednom piatom mieste futbal (2,38 %). Výsledky žien poukázali na skutočnosť, že na prvom mieste v obľúbenosti je v položke iné (37,29 %) vybíjaná – 20 respondentiek a rovnako tak aj volejbal (37,29 %). Aj prieskum Antalu et al., (2012) poukázal na fakt, že na hodinách telesnej a športovej výchovy je z pohľadu dievčat – žiačok najžiadanejšou činnosťou volejbal, ktorý podľa jeho štúdie prieskumu označilo ako najobľúbenejšiu športovú hru 149 z 662 dotazovaných žiačok základných škôl. Z ďalších jeho zistení vyplýva, že podľa získaných výsledkov o obľúbenosti jednotlivých činností by dievčatá sledovaného súboru chceli častejšie hrať rôzne športové hry, o čom svedčí poradie piatich najžiadanejších činností na hodine telesnej a športovej výchovy. Na prvom mieste bol už spomínaný volejbal, potom loptové hry bez konkretizácie, vybíjaná, basketbal a futbal. Pri výučbe volejbalu je potrebné si však uvedomiť skutočnosť (Zapletalová, 2018), že táto športová hra nie je založená na prirodzených pohybových činnostiach ako sú hádzanie a chytanie z čoho vyplývajú jej výrazné špecifiká. V obľúbenosti dievčat sa v našom prieskume po volejbale následne objavil florbal (22,03 %), potom basketbal (3,39 %) a futbal ostal bez jediného označenia (obrázok 2).

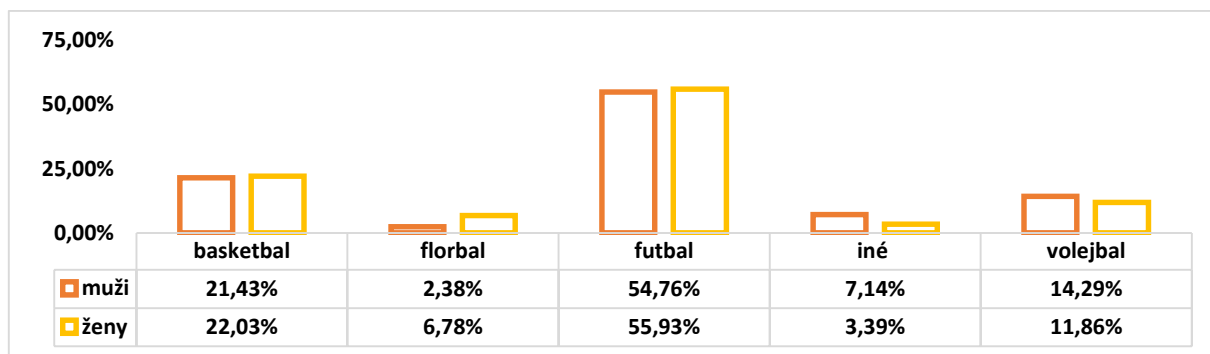
Obrázok 2 Najobľúbenejšia kolektívna športová hra dievčat z pohľadu učiteľov (chi – štatisticky nevýznamné, $p=0,092296$)

Ďalšou otázkou v ankete sme u respondentov zisťovali, ktorá kolektívna športová hra je u chlapcov najmenej obľúbená. Podľa vyučujúcich mužov (obrázok 3) to bol volejbal (69,05 %), potom basketbal (19,05 %) a iné (11,90 %), kde traja označili hádzanú. Vyučujúce na prvé miesto uviedli volejbal (81,36 %), na druhom mieste basketbal (16,95 %) a na treťom mieste florbal (1,69 %). Futbal sa v tejto otázke ani nespomenul, čo len potvrdzuje, že je v očiach učiteľov telesnej výchovy u chlapcov naozaj na prvom mieste v obľúbenosti.

Obrázok 3 Najmenej obľúbená kolektívna športová hra chlapcov z pohľadu učiteľ'ov (chi – štatisticky nevýznamné, $p=0,050496$)

Pri otázke zameranej na dievčatá a ich najmenej obľúbenú športovú hru z pohľadu učiteľ'ov sme zistili (obrázok 4), že muži označili za najmenej obľúbenú športovú hru u dievčat futbal (54,76 %), nasledoval basketbal (21,43 %), volejbal (14,29 %), iné (7,14 %) a posledným športom označili florbal (2,38 %).

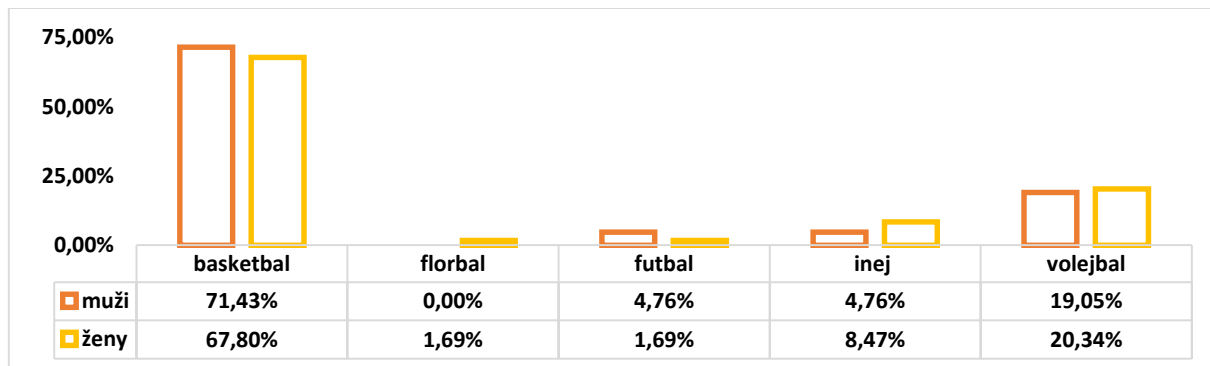

Obrázok 4 Najmenej obľúbená kolektívna športová hra dievčat z pohľadu učiteľ'ov (chi – štatisticky nevýznamné, $p=0,776336$)

Učiteľky veľmi podobne označili prvé miesto, a to, že najmenej obľúbená kolektívna športová hra u dievčat je futbal (55,93 %), následne basketbal (22,03 %), volejbal (11,86 %), florbal (6,78 %) a na poslednom mieste položka iné (3,39 %) (obrázok 4).

V našom prieskume nás následne zaujímalo, ako vnímajú učitelia náročnosť pravidiel v najčastejšie vyučovaných športových hrách. Na tomto mieste si dovoľujeme podotknúť, že neprimerané požiadavky na pravidlá môžu na žiakov vplývať negatívne a to aj z hľadiska podceňovania alebo preceňovania ich možností a schopností. Neprimerane náročnú hru z pohľadu pravidiel žiaci nezvládajú, čo vedie k narušeniu priebehu hry. Zároveň nízke požiadavky žiakov tiež neuspokojujú (Vladovičová, 2001). V piatej otázke teda mali učitelia označiť, pravidlá ktorej kolektívnej športovej hry sú pre žiakov najzložitejšie. Muži (71,43 %) aj ženy (67,80 %) sa pri

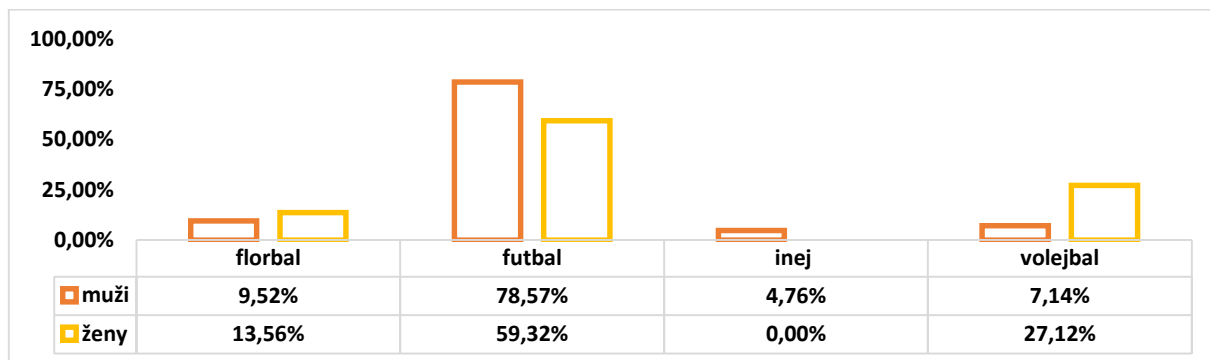
tejto otázke zhodli a ako najzložitejšie pre žiakov uviedli pravidlá basketbalu (obrázok 5). Na druhom mieste označili obe pohlavia rovnako volejbal. Bolo to 19,05 % mužov 20,34 % žien. Za najmenej zložitú pravidla boli považované u mužov (0 %) a u žien (1,69 %) pravidla florbalu. Pri vyhodnotení tejto otázky sme len potvrdili to, že basketbal patrí medzi náročnejšie kolektívne športové hry. Je to šport koordinácie a obratnosti, pravidlá hry od hráčov vyžadujú majstrovské zvládnutie pohybov, aktivitu, ale aj poriadnu sebakontrolu.

Obrázok 5 Kolektívna hra s najzložitejšími pravidlami pre žiakov z pohľadu učiteľov (chi – štatisticky nevýznamné, $p=0,727640$)

Nasledujúca otázka ankety logicky mierila ku kolektívnej športovej hre, ktorá má podľa učiteľov pre žiakov najjednoduchšie pravidlá. Muži na prvom mieste označili presvedčivo futbal (78,57 %), potom florbal (9,52 %), volejbal (7,14 %) a položka iné (4,76 %). Ženy podobne volili na prvé miesto futbal (59,32 %), na druhé miesto označili volejbal (27,12 %) a na tretie miesto označili florbal (13,56 %) (obrázok 6).

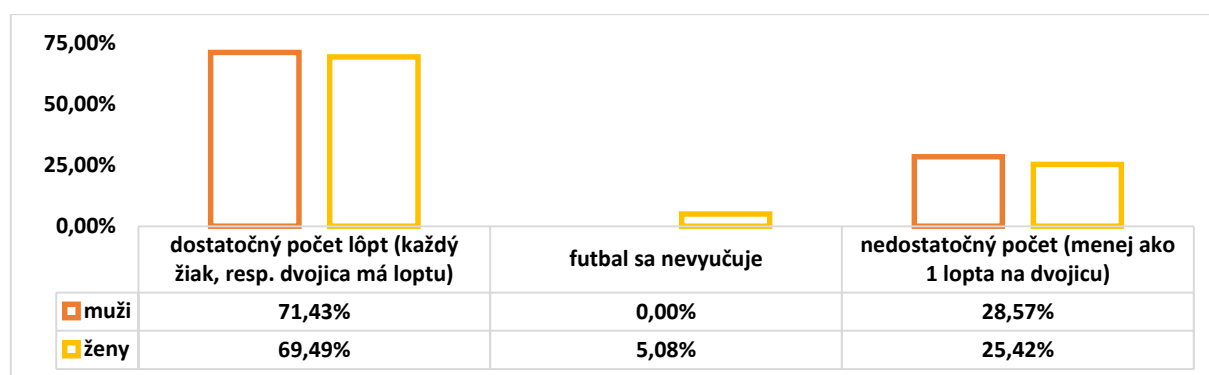
Pri tejto otázke sme zaznamenali signifikantné rozdiely v odpovediach mužov a žien na hladine významnosti $p<0,05$.

Obrázok 6 Kolektívna hra s najjednoduchšími pravidlami pre žiakov z pohľadu učiteľov (chi – štatisticky významné na hladine $p<0,05$; $p=0,021293$)

V ďalších otázkach sme zisťovali ako je to s materiálnou vybavenosťou škôl v okrese Banská Bystrica na vyučovanie športových hier, nakoľko ako uvádza Bebčáková et al. (2012) materiálne

podmienky, vybavenosť školskej telocvične a ostatných cvičebných priestorov pôsobia jednoznačne motivujúco na mladú generáciu. Zaujímavé výsledky priniesla štúdia Antalu et al. (2012), v ktorej okrem iného zistil, že žiakom – chlapcom na hodinách telesnej a športovej výchovy chýba vyššia dotácia hodín telesnej a športovej výchovy, väčší rozsah športových hier, ale aj kvalitnejšie materiálne vybavenie. Preto sme nasledujúcu otázku zamerali na zisťovanie skutočnosti, či učitelia majú na svojej škole dostatočný alebo nedostatočný počet lôpt na futbal, alebo či sa futbal vôbec na škole vyučuje. Podľa našich výsledkov, prezentovaných na obrázku 7, je podľa 71,43 % mužov a 69,49 % žien na školách dostatočný počet futbalových lôpt (každý žiak, resp. dvojica má loptu), 28,57 % mužov a 25,42 % žien sa vyjadrilo, že majú nedostatočný počet futbalových lôpt (menej ako 1 lopta na dvojicu), na žiadnej zo škôl, kde vyučujú telesnú a športovú výchovu muži nie je absencia futbalu, avšak 5,08 % žien sa vyjadrilo, že sa na ich školách futbal nevyučuje.

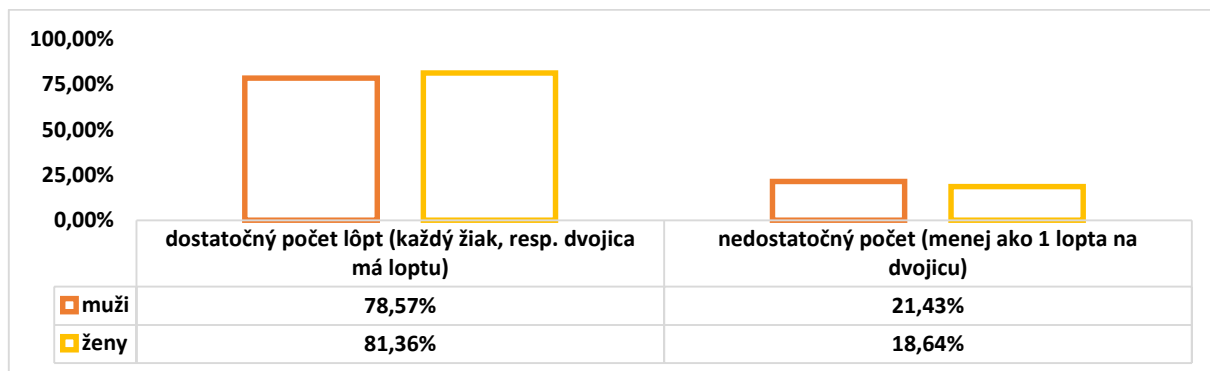

Obrázok 7 Materiálne podmienky pre vyučovanie športovej hry futbal na školách (chi – štatisticky nevýznamné, $p=0,326341$)

Keďže futbal patrí medzi najpopulárnejšie športové hry a z materiálno-technického hľadiska patrí medzi najmenej náročné športy, je pochopiteľné, že materiálne zabezpečenie pre vyučovanie tejto športovej hry na školách je také, ako sme čakali. Pokiaľ sa jedná o malé školy, kde telesnú a športovú výchovu vedie žena, tiež je pochopiteľná absencia športovej hry futbal na škole.

Ďalej sme sa zamerali na materiálne vybavenie športovej hry basketbal. Podľa výsledkov 78,57 % mužov a 81,36 % žien označilo, že majú na túto športovú hru dostatočný počet lôpt a 21,43 % mužov a 18,64 % žien označilo, že majú nedostatočný počet lôpt (obrázok 8). Žiadny z respondentov neuviedol absenciu tejto športovej hry na škole. V porovnaní s futbalom sa zdá byť materiálne situácia na školách lepšia v športovej hre basketbal.

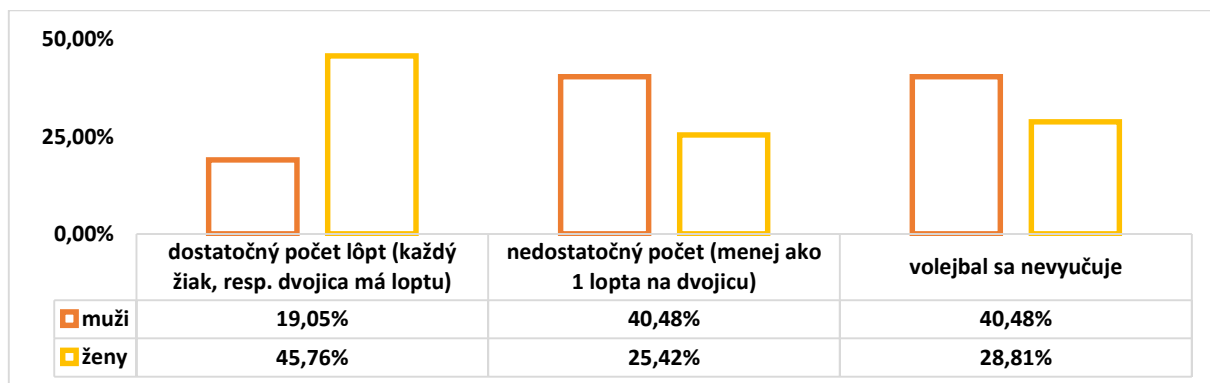

Obrázok 8 Materiálne podmienky pre vyučovanie športovej hry basketbal na školách (chi – štatisticky nevýznamné, $p=0,729268$)

Nasledujúcou športovou hrou bola športová hra volejbal, kde sa ukázali väčšie rozdiely medzi vyučujúcimi a je pravdepodobné, že aj materiálne vybavenie športových hier na školách vo veľkej miere môže závisieť od preferencií vyučujúceho. Podľa výsledkov prezentovaných na obrázku 9 sa 19,05 % mužov a 45,76 % žien vyjadrilo, že na škole majú dostatočný počet lôpt (každý žiak, resp. dvojica má loptu), 40,48 % mužov a 25,42 % žien označilo nedostatočný počet lôpt (menej ako 1 lopta na dvojicu) a podľa 40,48 % mužov a 28,81 % žien sa na ich školách volejbal nevyučuje. Tieto zistenia nás prekvapili.

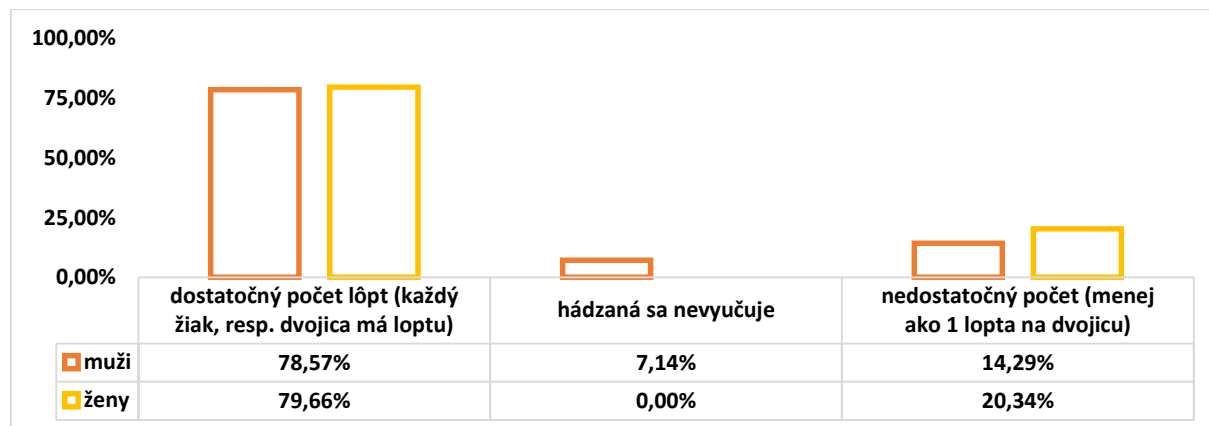
Pri tejto otázke sme zaznamenali signifikantné rozdiely v odpovediach mužov a žien na hladine významnosti $p<0,05$.

Obrázok 9 Materiálne podmienky pre vyučovanie športovej hry volejbal na školách (chi – štatisticky významné na hladine $p<0,05$; $p=0,020254$)

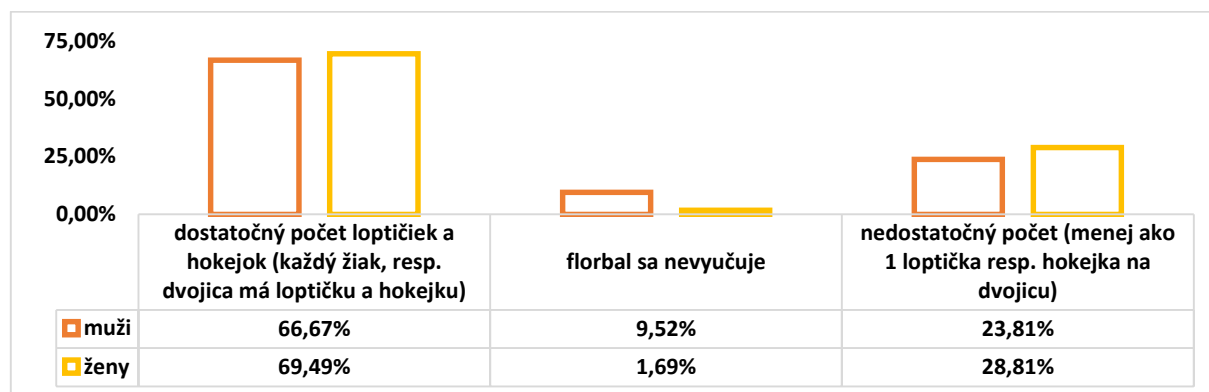
Športová hra hádzaná má takisto zastúpenie v Štátnom vzdelávacom programe, kde patrí medzi vybrané športové hry. Jej vyučovanie na školách, ale tiež závisí od materiálneho vybavenia. Pri prieskume materiálneho vybavenia škôl v okrese Banská Bystrica (obrázok 10) sa 78,57 % mužov a 79,66 % žien vyjadrilo, že na škole majú dostatočný počet hádzanárskeho lôpt (každý žiak, resp. dvojica má loptu), 14,29 % mužov a 20,34 % žien označilo, že majú nedostatočný počet

lôpt (menej ako 1 lopta na dvojicu), pod vedením žien hádzaná na školách neabsentuje, avšak 7,14 % mužov sa vyjadrilo, že sa na ich škole hádzaná nevyučuje.

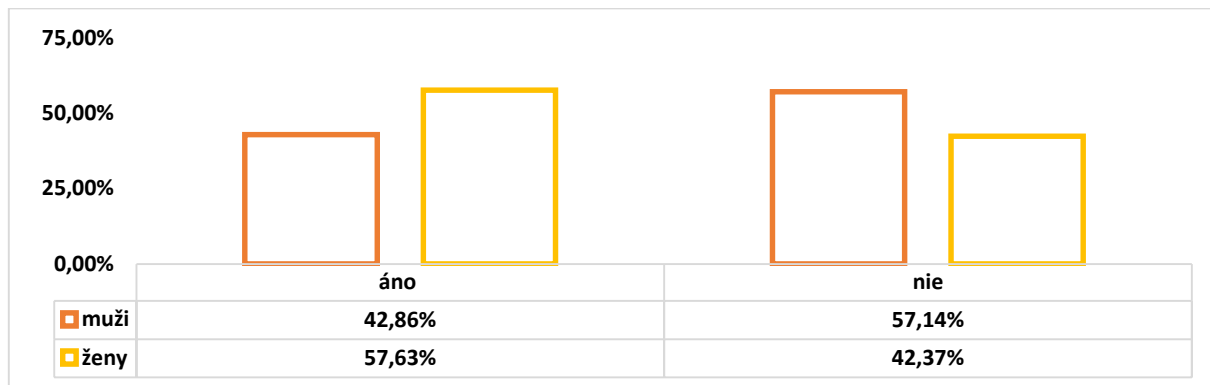
Obrázok 10 Materiálne podmienky pre vyučovanie športovej hry hádzaná na školách (*chi – štatisticky nevýznamné, $p=0,094307$*)

Poslednou, už tradičnou športovou hrou, ktorú sme zahrnuli do prieskumu je florbal. Florbal bol donedávna radený k netradičným športovým hrám, avšak v poslednom desaťročí zažíva rozmach a oveľa viac sa vyskytuje aj v tematických plánoch učiteľov telesnej a športovej výchovy. Votík (2005) uvádza, že florbal patrí medzi najrýchlejšie sa rozvíjajúce športové hry hlavne pre nízke náklady, bezpečnosť, rýchlosť a atraktívnosť sledovania, pričom dodáva, že je to hra vhodná aj pre dievčatá. Aj Baránek (2014) zastáva názor, že florbal sa v školskej telesnej a športovej výchove rýchlo udomácnil a stáva sa čoraz obľúbenejším u všetkých vekových kategórii. V našej ankete sa 66,67 % mužov a 69,49 % žien vyjadrilo, že na ich škole je dostatočný počet loptičiek a hokejok (každý žiak, resp. dvojica má loptičku a hokejku), 23,81 % mužov a 28,81 % žien sa vyjadrilo, že na ich škole je nedostatočný počet (menej ako jedna loptička resp. hokejka na dvojicu) a 9,52 % mužov a 1,69 % žien označilo, že sa na ich škole florbal nevyučuje (obrázok 11).

Obrázok 11 Materiálne podmienky pre vyučovanie športovej hry florbal na školách (*chi – štatisticky nevýznamné, $p=0,192426$*)

Od tradičných športových hier sme sa posunuli k netradičným športovým hrám. Ich výučba na školách nás zaujímala v nadväznosti na naše predchádzajúce skúmania, kde sme z pohľadu žiakov základných zistili, že netradičné športové hry sa realizujú na hodinách telesnej a športovej výchovy najčastejšie 1x za mesiac - uvedenú možnosť označilo 66,26 % dievčat a 36,39 % chlapcov (Adamčák, 2014). Preto sme sa v nasledujúcej otázke ankety zamerali na zisťovanie tejto skutočnosti. Z obrázku 12 vyplýva, že 42,86 % mužov a 57,63 % žien uviedlo, že netradičné športové hry na škole vyučujú, naproti tomu 57,14 % mužov a 42,37 % žien tieto aktivity nevyučuje.

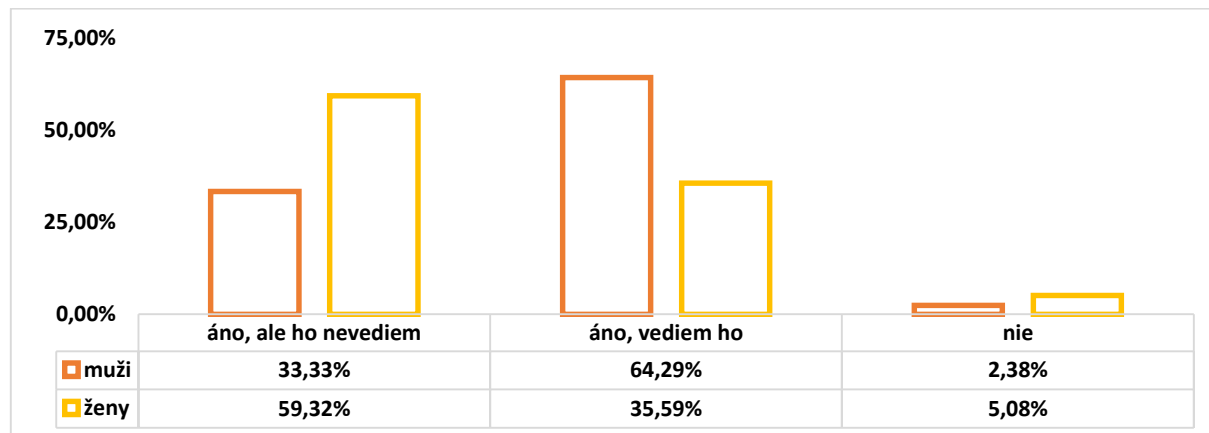

Obrázok 12 Vyučovanie netradičných športových hier na školách z pohľadu učiteľ'ov (*chi – štatisticky nevýznamné, $p=0,143240$*)

Viacerí autori ako napríklad Ondruš (2010), Sekelský (2012), Kozaňáková (2013), Nemeč & Adamčák (2013), poukazujú na skutočnosť potreby zvyšovania záujmu žiakov o pohybovú aktivitu, nakoľko v dnešnej dobe zastrešenej modernými technológiami je výrazný pokles záujmu o celkový pohyb zo strany žiakov. Sme toho názoru, že spôsobov ako motivovať žiakov je mnoho a jedným z nich je aj vytváranie podmienok pre aktívny pohyb napr. realizácia športových krúžkov na školách. Dewahl et al. (2006), uvádzajú, že záujem detí o pohybové aktivity sa zvyšuje najmä systematickou ponukou pohybových aktivít v školskom prostredí. Z uvedených dôvodov sme sa preto v predposlednej otázke nášho prieskumu pýtali učiteľ'ov telesnej a športovej výchovy, či je u nich na škole zriadený krúžok športových hier a ak áno, či ho učiteľ' aj vedie, alebo nie. Výsledky boli zaujímavé, pretože 64,29 % mužov krúžok na škole má a aj ho osobne vedie, 33,33 % mužov krúžok na škole má, ale ho nevedie a 2,38 % oslovených mužov označilo, že u nich na škole krúžok športových hier nie je (obrázok 13). Za to 35,59 % žien krúžok športových hier na škole má a aj ho vedú a 59,32 % žien označilo, že sa krúžok na ich škole realizuje,

ale ony samotné ho nevedú. A len 5,08 % žien označilo, že u nich na škole krúžok so zameraním na športové hry chýba.

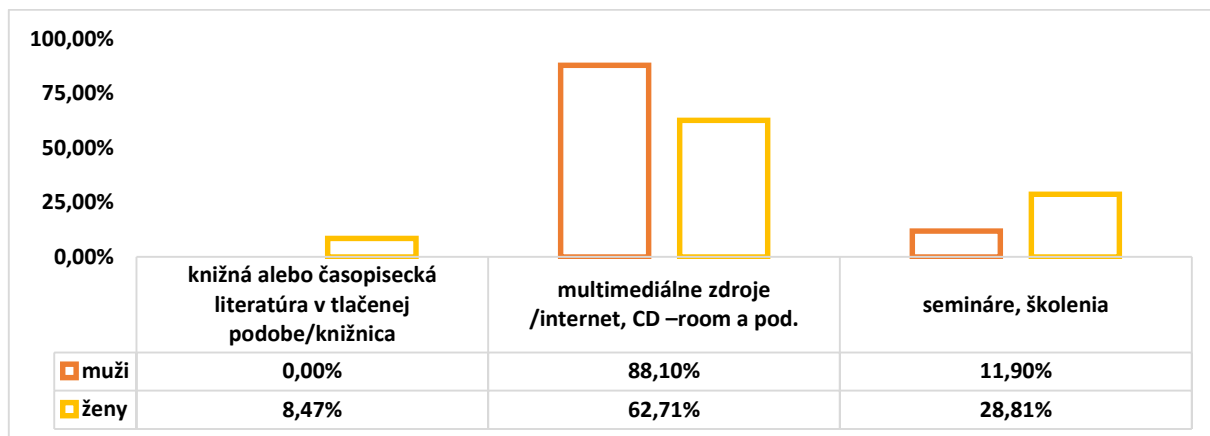
Pri tejto otázke sme zaznamenali signifikantné rozdiely v odpovediach mužov a žien na hladine významnosti $p < 0,05$.

Obrázok 13 Existencia krúžku so zameraním na športové hry (chi – štatisticky významné na hladine $p < 0,05$; $p = 0,017261$)

Podľa výsledkov je predpoklad, že krúžok športových hier (ako voliteľná činnosť učiteľov) je na školách väčšinou v réžii mužov a u žien je táto činnosť nie taká výrazná. Je možné, že učiteľky telesnej a športovej výchovy častejšie vedú krúžky s inými pohybovými činnosťami, nie práve so zameraním na športové hry, ale napríklad so zameraním na gymnastiku alebo jogu, či rôzne tance alebo pohybové hry v celku.

V poslednej otázke sme sa pýtali, kde najčastejšie učitelia telesnej a športovej výchovy získavajú nové informácie o nových trendoch vyučovania športových hier. U mužov sú to v najväčšej miere multimediálne zdroje/internet, CD-ROM a pod. Uviedlo to 88,10 % mužov (obrázok 14). U 62,71 % žien tiež prevládajú multimédiá. Na druhom mieste sú u mužov semináre a školenia (11,90 %): Tie sú na druhom mieste aj u žien. Knižnú alebo časopiseckú literatúru uviedlo 8,47 % žien. Aj pri tejto otázke sme zaznamenali signifikantné rozdiely v odpovediach mužov a žien na hladine významnosti $p < 0,05$.

Obrázok 14 Zdroje získavania informácií o nových trendoch z oblasti športových hier (chi – štatisticky významné na hladine $p < 0,05$; $p = 0,011463$)

ZÁVER

Na základe výsledkov prieskumu zameraného na zistenie názorov učiteľov telesnej a športovej výchovy druhého stupňa základných škôl v okrese Banská Bystrica na športové hry a ich vyučovanie konštatujeme nasledovné.

Až 88,10 % mužov a 76,27 % žien považuje za najobľúbenejšiu športovú hru u chlapcov futbal. Pre dievčatá je podľa 52,38 % mužov a 37,29 % žien najobľúbenejšou športovou hrou volejbal. Zaujímavým zistením je, že podľa učiteľov sú najmenej obľúbené športové hry pre chlapcov a dievčatá tie, ktoré boli pre opačné pohlavie tie najobľúbenejšie. Za športovú hru s najzložitejšími pravidlami považujú obe pohlavia basketbal (71,43 % mužov a 67,80 % žien), s najjednoduchšími pravidlami futbal (78,57 % mužov a 59,32 % žien).

Z pohľadu materiálneho zabezpečenia športových hier futbal, basketbal, hádzaná a florbal, je podľa učiteľov druhého stupňa základných škôl v okrese Banská Bystrica na školách, na ktorých vyučujú, dostatočné materiálne zabezpečenie pre vyučovanie týchto hier. Na vyučovanie volejbalu však hodnotí materiálne zabezpečenie ako nedostatočné 40,48 % mužov a 25,42 % žien. Za negatívne považujeme zistenie, že až 40,48 % mužov a 28,81 % žien uviedlo, že volejbal na hodinách telesnej a športovej výchovy nevyučujú.

Netradičné športové hry do vyučovania telesnej a športovej výchovy aplikuje 42,86 % mužov a 57,63 % žien. Viac ako 95 % opýtaných učiteľov uviedlo, že na škole, na ktorej pôsobia, je športový krúžok so zameraním na športové hry, pričom 64,29 % mužov a 35,59 % žien taký krúžok aj vedie. Z pohľadu získavania informácií o nových trendoch z oblasti športových hier využívajú obe pohlavia najčastejšie multimediálne zdroje (internet, CD-ROM a pod.), uviedlo to

88,10 % mužov a 62,71 % žien.

Na záver môžeme konštatovať, že názory učiteľov na obľúbenosť športových hier u žiakov sú veľmi podobné ako názory samotných žiakov, ktoré boli zisťované v našich obdobných skúmaníach. Materiálne zabezpečenie na vyučovanie väčšiny tradičných športových hier je podľa učiteľov dostatočné, čo hodnotíme pozitívne.

Z dlhodobého hľadiska je dôležité si uvedomiť, že pokiaľ chcú učitelia získať žiakov pre pohybové aktivity, tak je vhodné zaraďovať do vyučovania telesnej a športovej výchovy práve také činnosti, o ktoré majú aj žiaci najväčší záujem, resp. prinášajú žiakom nejaké nóvum. Preto je pre učiteľov dôležité, aby rozlišovali záujem žiakov o športovú hru, snažili sa vyberať také športové hry, ktoré žiakov neprivedú do letargie, ale naopak ich aktivizujú k záujmu o ďalšie, nové a neznáme. Oboznamovať ich môžu s novými trendami v športových hrách, ale aj v iných športových aktivitách. Pokiaľ deti na základnej škole spoznajú, aké široké spektrum aktivít obsahuje telesná a športová výchova, zanechá to v nich doživotné skúsenosti, na ktoré určite budú chcieť naviazať aj vo vyššom veku.

Literatúra

Adamčák, Š. & Nemeč, M. (2010). *Pohybové hry a školská telesná a športová výchova*. Banská Bystrica, Slovakia: FHV UMB.

Adamčák, Š. (2014). Názory žiakov základných škôl na netradičné športové hry. In *Hry 2014 = Games 2014 : "Hra od kolébky do hrobu..." : zborník príspevků s tematikou her v programech tělovýchovných procesů : zborník referátů z 11. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni*, (pp. 37-47). Plzeň, Czechia: Západočeská univerzita v Plzni.

Antala et al. (2012). *Telesná a športová výchova v názoroch žiakov základných a stredných škôl*. Topoľčianky, Slovakia: NŠC, FTVŠ UK Bratislava: END, spol. s r.o.

Argaj, G. (2002). Pohybové hry s lietajúcim diskom. In *Zborník Národného inštitútu športu rok 2003*. Bratislava, Slovakia, Peem.

Argaj, G. (2018). Nechajme deti na tréningu hrať. In *Telesná výchova a šport*. (pp. I-III). Bratislava, Slovakia: FTVŠ UK.

Baránek, D. (2014). Florbal pre žiakov 5. Ročníka základnej školy. In *Telesná výchova a šport*. (pp. 13-17). Bratislava, Slovakia: FTVŠ UK.

- Bartík, P. (2009). *Postoje žiakov základných škôl k telesnej výchove a športu a úroveň ich teoretických vedomostí z telesnej výchovy v intenciách vzdelávacieho štandardu*. Banská Bystrica, Slovakia: Univerzita Mateja Bela, Fakulta humanitných vied.
- Bebčáková, V. et al. (2012). *Pohybová aktivita v životnom štýle 14-ročných žiakov prešovského regiónu*. Prešov, Slovakia: Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta športu.
- Dewahl, J. et al. (2006). Academic incentives for students can increase participation in and effectiveness of a physical activity program. In *Journal of American College Health* (pp, 295-298).
- Kačáni, L. (2000). *Futbal, teória a prax hernej prípravy*. Bratislava, Slovakia: Slovenské pedagogické nakladateľstvo
- Kozaňáková, A. (2013). Formovanie postojov dievčat základných škôl k telesnej a športovej výchove prostredníctvom pohybových hier. In *Telesná výchova a šport - prostriedok vytvárania vzťahu mladej generácie k pohybu a športu: recenzovaný zborník vedeckých príspevkov*. (pp. 60-68). Zvolen, Slovakia : Technická univerzita.
- Kozaňáková, A., Adamčák, Š. & Kollár, R. (2015). Miesto a obľúbenosť športovej hry florbal v školskej telesnej a športovej výchove. In *Telesná výchova a šport v živote človeka : recenzovaný zborník vedeckých prác*. (pp. 208-221). Zvolen, Slovakia: Technická univerzita.
- Mázal, F. (2007). *Hry a hraní pohledem ŠVP*. Olomouc, Czechia: Hanex.
- Nemec, M. & Adamčák, Š. (2013). *Physical games and education process at the 2nd stage of primary*. Krakov, Polska: Spolok Slovákov v Poľsku.
- Nemec, M. & Nemcová, L. (2012). Športové hry a voľný čas detí staršieho školského veku. In *Exercitatio corporis – motus – salus*. (pp. 139-146). Banská Bystrica, Slovakia: KTVŠ FF UMB.
- Ondruš, D. (2010). *Florbal ako trénovať a hrať*. Žilina, Slovakia: ŠK JUVENTA ŽILINA.
- Sekelský, R. (2012). *Vyučovanie športových hier v základných školách v Starej Ľubovni*. Banská Bystrica, Slovakia : KTVŠ FHV UMB.
- Vilímová, V. & Hurychová, A. (2001). *Tělesná výchova a sport jako prostředek harmonického rozvoje dětí a mládeže. Role tělesné výchovy a sportu v transformujících se zemích středoevropského regionu*. Brno, Czechia: Masarykova univerzita.
- Vladovičová, N. (2001). *Pohybové hry*. Banská Bystrica, Slovakia: PF UMB.
- Votík, J. (2005). *Trenér fotbalu „B“ UEFA licence*. (2 nd. ed.). Praha, Czechia: Olympia.
- Zapletalová, L. (2018). Volejbal. In *Telesná výchova a šport*. (pp. VI-VIII). Bratislava, Slovakia:

FTVŠ UK.

Kontakt na autorov

doc. PaedDr. Štefan Adamčák, PhD.

KTVŠ FF UMB BB, Tajovského 40, 97401 Banská Bystrica

stefan.adamcak@umb.sk

PaedDr. Boris Beťák, PhD.

KTVŠ FF UMB BB, Tajovského 40, 97401 Banská Bystrica

boris.betak@umb.sk

PaedDr. Anna Kozanaková, PhD.

KTVŠ Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Sklabinská 1, 83517 Bratislava

anna.kozanakova@akademiapz.sk